

Кретов Д.Ю.

аспірант, викладач кафедри банківської справи
Одеського національного економічного університету

Kretov D.Y.

Post-graduate student of the department of banking
Odessa National Economic University

ОСОБЛИВОСТІ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ

THE FEATURES OF THE MACROPURDENTIAL REGULATION OF UKRAINIAN BANKS IN CONDITIONS OF THE ECONOMIC CYCLIST

Анотація. Стаття присвячена проблемам визначення та систематизації сучасних теоретико-методологічних засад макропруденційного регулювання банків; доведено необхідність побудови ефективної протидії фінансово-економічним кризам в умовах фінансової глобалізації. У статті досліджено наявні зарубіжні та вітчизняну системи макропруденційного регулювання банківського сектору; проведено аналіз наявних систем контрциклічного регулювання; виявлено особливості й тенденції розвитку кредитного циклу, а також його вплив на розвиток економічного; запропоновано поступовий перехід на нову програму контрциклічного макропруденційного регулювання в Україні.

Ключові слова: банк, криза, економічний та кредитний цикли, контрциклічне регулювання, нагляд.

Вступ та постановка проблеми. Остання світова фінансово-економічна криза довела усю неспроможність національних банківських систем ефективно та своєчасно протидіяти кризовим явищам. Під впливом процесів фінансової глобалізації відбулося швидке поширення кризи, що виявило існування великої кількості теоретичних та методологічних проблем макропруденційного регулювання процесів банківської діяльності. При цьому одним з головних рушійних чинників кризи стала недооцінка загроз неякісного регулювання використання кредитних ресурсів. Вважалося, що динаміка їх руху не є значно важливим елементом кредитних відносин, оскільки відображає загальний економічний цикл, а її дослідження позбавлене практичної значущості через пасивну роль банків у формуванні коливальності економічного циклу. Циклічність руху кредитних ресурсів та її вплив на економічний цикл майже не бралися до уваги, що призвело до поступового переходу національних економік на незабезпечене та невідкріплене фінансування, а також зростання частки спекулятивних операцій на фінансовому ринку країни.

При цьому система норм та важелів макропруденційного регулювання, яка повинна була гарантувати стійкість та ефективність протидії банківської системи ймовірним кризовим явищам, мала проциклічний характер, а також не враховувала взаємозалежність кредитного та економічного циклів, що в кінцевому результаті призвело до швидкого поширення кризи. У зв'язку з цим за останнє десятиліття відбулися значні зміни у загальному напрямі досліджень методів регулювання банківської системи, головним завданням яких є впровадження систем контрциклічного регулювання, які б дали змогу своєчасно зменшувати амплітуду коливальності кредитного циклу, а також ефективно протистояти кризовим явищам у глобальному масштабі.

Саме тому проблема розробки політики макропруденційного регулювання банківської діяльності, основою якої була б система контрциклічних важелів, а також яка б змогла ефективно та своєчасно протидіяти кризовим явищам у фінансово-кредитній сфері, є першочерговим завданням сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання циклічності руху кредитних ресурсів та необхідності впровадження контрциклічного регулювання як одного з засобів макропруденційного регулювання вперше почало розглядатися зарубіжними науковцями в кінці 80-х років ХХ ст. У 1988 році Базельським комітетом було прийнято перший документ, що повинен був стати основою та єдиною базою пруденційного нагляду задля забезпечення зміцнення та стабільності міжнародної банківської системи. У 2000 році Міжнародним валютним фондом були розроблені макропруденційні індикатори, які у 2001 році було перейменовано на показники фінансової стійкості.

Проблеми ефективності функціонування та грошово-кредитного регулювання в умовах фінансової глобалізації знайшли широке відображення у працях Т. Герста, Н. Кіотакі, Х. Мінські, Д. Мура, Д. Хансона, Д. Буракова та інших зарубіжних вчених.

Н. Кіотакі і Д. Мур у серії наукових праць «Кредитні цикли» ("Credit Cycles") зазначають, що будь-яка фінансова система, у якій використовуються позички під заставу, схильна до кредитних циклів. На їхню думку, система банківського регулювання є надійною тоді, коли містить відповідний набір інструментів та важелів, які можуть здійснювати ефективний контроль над рухом кредитних ресурсів в країні [1, с. 188].

Х. Мінські у своїй теорії фінансової нестабільності розкрив процеси, які зумовлюють іманентну властивість фінансової системи періодично зазнавати нестабільність, коли фінансові ринки можуть створювати власні рушійні сили, що породжують кредитну експансію й стрімке зростання цін активів, після чого відбуваються кредитне стиснення і знецінення активів [2, с. 7].

Ми згодні з думкою Д. Буракова, який вважає, що сучасна система регулювання банківського сектору повинна мати виключно контрциклічний характер та має бути спрямована на протидію процесам циклічності руху кредиту задля недопущення збільшення амплітуди коливальності загального ділового циклу [3, с. 215].

Серед вітчизняних вчених, чії праці присвячені проблемам ефективності макропруденційного регулювання

банківського сектору в умовах фінансової глобалізації, слід виділити В. Артамонова, Г. Азаренкову, О. Дзюблюка, О. Лунякова, О. Поправку.

Наприклад, О. Луняков стверджує, що не всі механізми контрциклічного регулювання функціонують однаково ефективно в різних національних економіках. На його думку, в сучасних умовах є необхідним формування теоретичного підґрунтя кредитної циклічності з метою визначення системи індикаторів раннього виявлення змін руху кредитних потоків [4, с. 6].

На думку О. Поправки, контрциклічне регулювання банківської діяльності має передбачати розробку науково-методологічного підходу до формування буферів капіталу, призначення якого полягає у згладжуванні коливань фінансових циклів, запобіганні виникненню системних ризиків, подоланні надмірної кредитної експансії для забезпечення фінансової стійкості банківської системи [5, с. 323].

Слід зазначити, що у вітчизняній науковій літературі приділяється недостатня увага дослідженню такого явища, як циклічність руху кредитних ресурсів, чинникам, що впливають на нього, а також методам регулювання та контролю руху кредитних ресурсів в умовах фінансової глобалізації. Тому подальший розвиток теоретико-методологічного забезпечення з контрциклічного регулювання банківської системи є актуальним.

Метою роботи є визначення та систематизація основних теоретико-методологічних аспектів сутності макропруденційного регулювання банківського сектору як засобу ефективного протидії фінансово-економічним кризам в умовах фінансової глобалізації. Для досягнення мети у статті вирішено такі завдання: досліджено наявні зарубіжні та вітчизняні системи макропруденційного регулювання банківського сектору; проведено аналіз наявних систем контрциклічного регулювання; виявлено особливості й тенденції розвитку кредитного циклу та його вплив на розвиток економічного.

Результати дослідження. У сучасних умовах характерними рисами розвитку світової цивілізації стали інтеграційні явища, які охопили всі основні сфери їх діяльності, а саме економічну, політичну, наукову, соціальну тощо. При цьому відбулася глобалізація національних економік, а саме їх вихід за свої межі і, як внаслідок цього, формування єдиного світового ринку товарів та послуг, капіталів, робочої сили. Це призвело до того, що значення національних кордонів зменшилося, а вплив зовнішніх економічних чинників став збільшуватися не тільки на транснаціональний бізнес, але й на національні господарства. В результаті цього, з одного боку, починає зростати ступінь відкритості національних економік, а з іншого – збільшується їх рівень залежності від зовнішньоекономічних процесів.

Глобалізація привела до створення взаємозалежного і всеохоплюючого ринку, який постійно інтегрується. Вихід національних капіталів за межі своїх економік і об'єднання їх на міжнародному рівні сприяли організації та утворенню глобальної фінансової системи. Сам же процес об'єднання світових фінансових систем за допомогою новітніх технологій та інновацій, іноземного капіталу з метою прискорення його обігу отримав назву фінансової глобалізації, яка має суттєві негативні наслідки щодо національних фінансових систем, а саме зростання залежності банківського сектору від зовнішнього фінансування, асиметрія інформації, порушення балансу залучення й розміщення коштів, високий ризик залежності від світових системних фінансових криз тощо.

Одною зі складових глобалізації є банківська діяльність, адже вона є основною передавальною ланкою

впливу глобалізаційних процесів на економіку країн. Саме за допомогою банків як основних фінансових інститутів з'явилися можливості досить швидко отримувати та передавати фінансову інформацію та грошові потоки, незважаючи на кордони, використовуючи різноманітні банківські інструменти та технології [6, с. 158]. При цьому кредитна діяльність як основний вид діяльності банків зазнає найбільшого впливу, а значне прискорення розвитку кредитного ринку призводить до зростання кількості спекулятивних операцій, асиметрії кредитної інформації і, як наслідок цього, погіршення загального кредитного портфеля банків. У результаті прискорення циклічності руху кредитних ресурсів провокується циклічність в реальному секторі економіки. Банківський сектор розширює кредитування та інвестування на фазі економічного підйому та стискає їх протягом економічного спаду. Тим самим банки посилюють коливання кредитного циклу, збільшуючи при цьому амплітуду економічного.

Слід відзначити, що за останні 40 років системні банківські кризи траплялися більше 120 разів, що свідчить про зростаючу інтенсивність кризових явищ у банківській сфері, а також про те, що взяті за основу проциклічні методи не здатні в повному обсязі запобігати та протидіяти фінансово-кредитним кризам, виникаючим у глобальній фінансовій системі. Отже, постає проблема створення ефективної системи регулювання банківської діяльності, котра містила б контрциклічні важелі, спрямовані на протидію циклічності.

Сьогодні виділяють такі основні системи макропруденційного контрциклічного регулювання банківського сектору: 1) система нормативів та важелів контрциклічного регулювання «Базель III»; 2) програма кількісного пом'якшення ФРС США (QE); 3) програма довгострокового інвестування ЄЦБ (LTRO).

Зауважимо, як відзначає Л. Кузнєцова, що перші системи макропруденційного регулювання «Базель I» та «Базель II», які були рекомендовані у 1988 році та у 2004 році, використовували проциклічні важелі регулювання, чим довели свою нездатність ефективно протидіяти фінансово-економічним кризам. Це було підтверджено в період економічної кризи 2008–2009 років, яка охопила усю глобальну фінансову систему. Також не було приділено уваги такому явищу, як циклічність руху кредитних ресурсів, а також його взаємозв'язку з економічним. Виникло питання щодо розробки нових більш ефективних заходів з регулювання банківської системи за допомогою саме контрциклічних важелів [7, с. 288].

Вже у 2010 році Базельським комітетом була розроблена перша система макропруденційного контрциклічного регулювання, яка отримала назву «Базель III». Також було розроблено декілька інших програм, таких як програма кількісного пом'якшення (QE), яка була розроблена ФРС США, а також програми довгострокового інвестування (LTRO), яка у 2015 році була розпочата ЄЦБ.

Основна мета контрциклічного регулювання «Базель III» базується на перегляді вимог до формування та використання капітальної бази банків, які визначено у нових нормативах. Само по собі контрциклічне регулювання пов'язано з формуванням нової структури капіталу банків та формуванням контрциклічного буфера капіталу, призначення якого полягає у нівелюванні коливань кредитних циклів, запобіганні виникненню системних ризиків, подоланні надмірної кредитної експансії для забезпечення фінансової стійкості банків.

За вимогами «Базель III» введення нових норм до структури активів і капіталу банків почалося в січні 2013 року. При цьому з січня 2016 року по січень 2019 року

банки повинні створити «буферний резервний капітал». Крім того, за необхідністю уряди країни зможуть давати можливість приватним банкам формувати новий капітал до січня 2018 року.

Як видно з табл. 1, мінімальні вимоги до капіталу містять у собі методику визначення капіталу, підходи до формування контрциклічного буфера капіталу, розрахунок коефіцієнта левериджу, управління системним ризиком. Кожна країна повинна обрати державний орган, який би здійснював моніторинг кредитної експансії, приймав рішення про розміри формування й використання контрциклічного буфера капіталу.

Окрім важелів макропруденційного регулювання, розроблених Базельським комітетом, деякі держави самостійно розробляють та вводять свої засоби та методи регулювання банківського сектору та економіки загалом.

Однією з програм ефективного макропруденційного регулювання вважається програма «Кількісне пом'якшення», яка є вид монетарної політики, що використовується центральними банками для стимулювання національної економіки у разі, коли традиційні монетарні методи вже не працюють. Це інструмент грошово-кредит-

ної політики різних держав, який передбачає державні грошові вливання в економіку країни з метою збільшення грошової маси у населення. Збільшення грошей у населення і підприємств повинні привести до зростання споживання і виробництва, як наслідок, до відновлення стабільної економічної ситуації.

Цей метод використовується державами в тому випадку, коли відсоткова ставка країни настільки низька, що оперувати нею для зниження курсу національної валюти і збільшення грошової маси можливості немає. Негативним же наслідком програми кількісного пом'якшення є можлива найсильніша інфляція, яка може виникнути в процесі відновлення економіки. Згідно з даними МВФ політика кількісного пом'якшення центральних банків розвинених країн з початку фінансової кризи 2008 року призвела до зниження системних ризиків, а також до збільшення довіри на ринку і зниження ризику рецесії країн «Великої сімки» [7].

Як видно з рис. 1, перша програма кількісного пом'якшення була введена у 2008 році та завершена у березні 2010 року. За цей час ФРС було витрачено 1,75 трлн. дол. За період дії першої програми кількісного пом'якшення, відбувалося зростання рівня безробіття, а

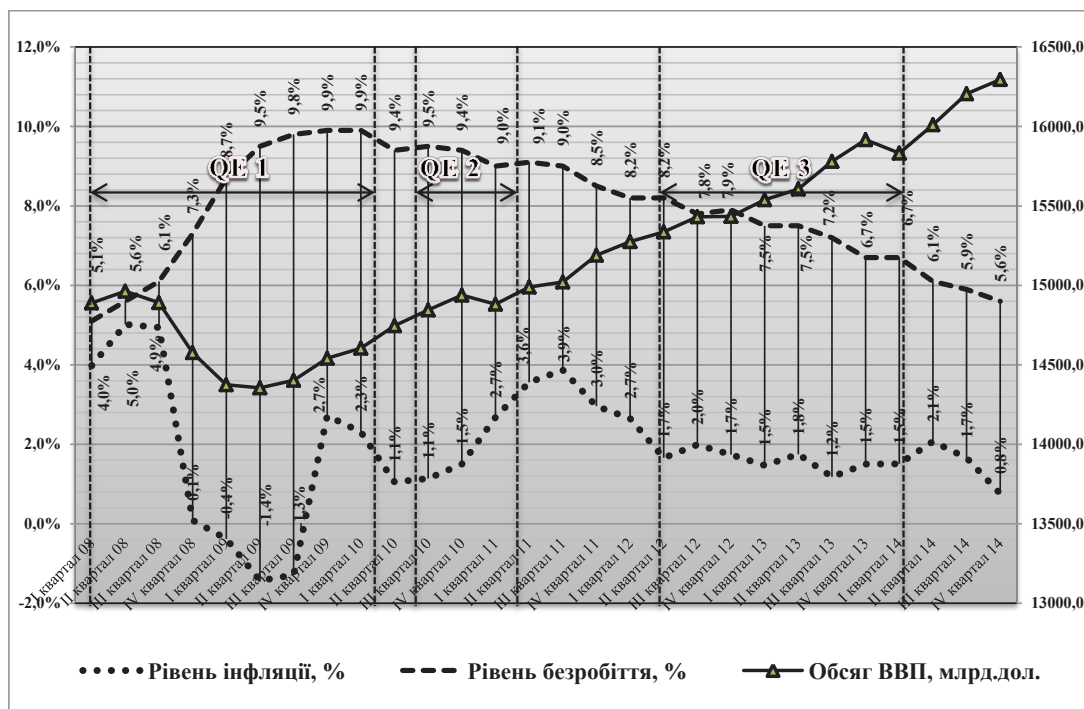

Рис. 1. Динаміка обсягу ВВП, рівня безробіття та рівня інфляції США у 2008–2014 роках

Джерело: побудовано автором за даними [9; 10]

Таблиця 1

Мінімальні вимоги до достатності капіталу згідно з «Базель III»

Показник (у відсотках від зважених за ризиком активів)	Роки (на кінець року)						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Базовий капітал 1 рівня	3,5	4,0	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Капітал 1 рівня	4,5	5,5	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Резервний буфер	0,0	0,0	0,0	0,625	1,25	1,875	2,5
Власний Капітал	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Разом (2 + 3)	8,0	8,0	8,0	8,625	9,25	9,875	10,5
Контрциклічний резервний буфер	0,0	0,0	0,0	0,625	1,25	1,875	2,5
Разом (5 + 6)	8,0	8,0	8,0	9,25	10,5	11,75	13,0

Джерело: побудовано автором за даними [7; 8]

саме на 4,8% з початку програми, а також зменшення ВВП протягом 2008–2009 років. Це було обумовлено світовою фінансовою кризою, якій на той момент важелі програми кількісного пом'якшення не могли заподіяти. Однак вже у I кварталі 2010 року почалися перші позитивні зрушення щодо збільшення ВВП на 62,9 млрд. дол. та зменшення безробіття на 0,5%. Інфляція при цьому ж знизилася до 1,1%. Через це ФРС було прийнято рішення про введення другого етапу програми, який тривав до червня 2011 року. За цей період було витрачено ще 2,3 трлн. дол., рівень безробіття зменшився на 0,3%, а за рахунок додаткової кількості грошової маси відбулося зростання рівня інфляції з 1,5% до 3,6%. По закінченню II етапу програми ВВП продовжив незначне зростання, а рівень безробіття продовжив зменшуватися. Зменшився й рівень інфляції до 1,7% у II кварталі 2012 року. Однак планом ФРС було ще стимулювання банківської системи, котре привело б до ще більшого зростання ВВП та зменшення рівня безробіття. Через це було прийнято рішення про новий, третій, етап програми кількісного пом'якшення, який розпочався у вересні 2012 року. ФРС, купуючи щомісячно довгострокові цінні папери, забезпечені заставою нерухомого майна на суму близько 40 млрд. дол., та казначейські цінні папери на 45 млрд. дол., привело до зростання ВВП з початку програми на 579 млрд. дол. та скорочення безробіття на 1,7% по завершенню програми. У березні 2014 року ФРС остаточно згорнула програму кількісного пом'якшення [10].

Підводячи підсумки програми кількісного пом'якшення в США, можна зробити висновок, що ця програма дала змогу ефективно вирішити проблему з іпотечними банківськими кредитами та підвищити довіру до банківської системи, а також допомогла стабілізувати економіку США після кризи. Однак стимулювання економічного зростання

було не таким вдалим, як планувалося ФРС. Очікування зростання рівня інфляції також не виправдалося, оскільки системні банки замість того, щоб спрямовувати отриману фінансову допомогу від ФРС на видачу кредитів малим та середнім підприємствам, скористалися ними для підвищення своїх цін на акції. Великі банки також зміцнили свої активи, та вже на початку 2016 року 0,2% банків контролювали близько 70% усіх активів системи.

Загалом програма кількісного пом'якшення у США не привела до значних темпів зростання економіки, як від неї очікували. Усі зміни обсягів ВВП, рівня безробіття та рівня інфляції, як видно з рис. 1, були незначними порівняно з коштами, які були витрачені у цій програмі.

Паралельно з США програму кількісного пом'якшення проводить ще низка країн, таких як Великобританія, Японія, країни ЄС та інші економічно розвинуті країни. Однією з головних проблем цих країн, якій має протидіяти програма кількісного пом'якшення, є проблема дефляції, явища, за якого відбуваються падіння рівня інфляції нижче нульової відмітки, а також зниження цін загалом. Коли рівень цін знижується, інвестори призупиняють свою діяльність та переходять в стадію очікування, оскільки їх гроші дорожчають кожного дня. Це викликає шокове явище в економіці, адже рух та обсяги капіталу зменшуються, що призводить до проблем у реальному секторі. Також відбуваються падіння заробітних плат та зростання безробіття. Виникають проблеми і в банківському секторі, а саме скорочується попит на кредити, встановлюється від'ємна ставка на депозити, щоб хоч якось відновити інвестування в економіку.

Рішення про введення програми кількісного пом'якшення в Єврозоні було прийнято вже січні 2015 року, вона отримала назву програми «довгострокового інвестування» (LTRO). До кінця програми у 2016 році

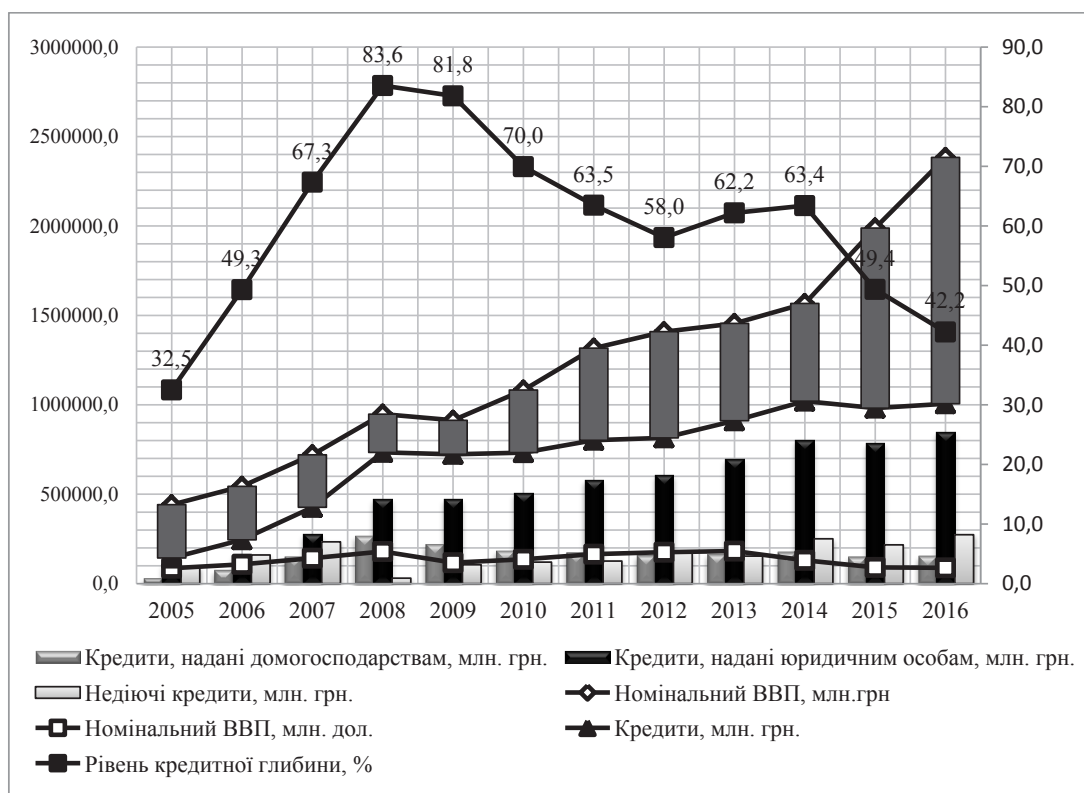

Рис. 2. Динаміка обсягу номінального ВВП та кредитів в Україні у 2005–2016 роках

Джерело: побудовано автором за даними [8; 12]

було витрачено 1,1 трлн. євро, а саме по 60 млрд. євро в місяць [11]. Такі дії призвели до послаблення курсу євро відносно долара, однак для підтримки економіки країн ЄС були необхідним кроком, який простимулював економічне зростання та дав можливість скоротити безробіття й процеси дефляції.

Для того щоб визначити ефективність макропруденційного банківського регулювання в Україні, проведено аналіз основних показників банківської діяльності та макроекономічних показників (рис. 2).

З даних рис. 2. видно, що у 2005–2008 роках відбувалося зростання обсягів ВВП та кредитів. У 2008 році обсяг ВВП зріс на 31,5%, а обсяг кредитів – на 40,4% порівняно з показниками 2005 року. При цьому рівень кредитної глибини у 2008 році сягнув 83,6%, що засвідчило перехід економіки країни на незабезпечене фінансування. З настанням світової фінансової кризи у 2008–2009 роках показники обсягу ВВП почали зменшуватися. Так, у період з 2008 по 2009 роки обсяг номінального ВВП зменшився на 37,4 млрд. грн., а обсяг кредитів – на 10,7 млрд. грн. відповідно. З одного боку, ці темпи зменшення є досить незначними та становлять 3,8% та 1,4% відповідно, однак якщо проаналізувати середні темпи приросту цих показників у 2005–2008 роках, які становили 29,1% та 72,1% відповідно, можна побачити, що наслідки кризи є досить суттєвими. Тобто у 2009 році темп приросту ВВП зменшився на 25,3%, а обсяг кредитів – на 70,7% порівняно з середніми темпами приросту цих показників за 4 минулі роки.

Обсяг кредитних кредитів почав зменшуватися з січня 2009 року. Наступного року почався період депресії, а наприкінці року обсяг наданих кредитів не перевищував рівня 2008 року та склав 732,8 млн. грн. У 2011 році почалася фаза поетапного підйому, відбулося зростання обсягу ВВП на 21,6% та 9,4% відповідно, також спостерігаються поступовий відновлювальний розвиток вітчизняної економіки і, відповідно, зростання обсягів кредитного ринку. Також спостерігається чітка динаміка зростання кредитів у національній валюті порівняно з кредитами в іноземній. Кредити в національній валюті в докризовий період 2006–2007 років склали половину обсягів кредитного портфеля банків. Подальше їх зменшення у 2009 році майже на 10% пояснюється тогочасним ажіотажним кредитним бумом з номінацією кредитів в іноземній валюті. Посткризове відновлення економіки і обмеження кредитування в іноземній валюті відповідним чином поступово збільшили частку кредитів у національній валюті, яка вже в 2010 році склала 395,5 млрд. грн., або 53,9% усіх кредитів. Отже, проаналізувавши основні показники банківської діяльності та показники розвитку економіки, можна говорити про наявність чіткого взаємозв'язку між економічним та кредитним циклами в Україні у період 2005–2013 років. При цьому засоби макропруденційного регулювання були виключно проциклічними та не змогли своєчасно протидіяти поширенню кризи у 2009 році, що свідчить про їх неспроможність та неефективність у боротьбі з кризами.

Ситуація на кредитному ринку покращувалася до початку 2014 року, поки в країні не відбулася політична криза, внаслідок якої мали місце стрімке знецінення національної валюти, масовий відтік капіталу з банків, що призвело до банкрутства багатьох з них, а також погіршення загального стану банківського сектору країни. Станом на 1 січня 2016 року темпи зростання процесів

кредитування та рівня кредитної глибини скоротилися на 12,5% та 14% відповідно, що свідчить про загострення кризи банківського сектору. Таке поглиблення кризи свідчить про неефективне регулювання з боку національного регулятора, дії якого не були раціональними та своєчасними. При цьому не було розроблено ефективної системи антикризових важелів та інструментів з боку держави, які б змогли ефективно протидіяти поширенню кризи.

Отже, на прикладі банківської системи України можна зробити висновок, що проциклічні важелі регулювання банківської системи тільки посилюють коливання кредитного циклу, недооцінюючи ризики під час фази зростання та завищуючи їх в період спаду, тим самим посилюючи коливання економічного циклу. Ефективне макропруденційне регулювання банківської системи повинно бути орієнтоване на протидію зростанню коливань кредитного циклу і мати ефективний комплекс контрциклічних важелів та інструментів.

Висновки. Проаналізувавши наявний міжнародний досвід регулювання банківських систем та вітчизняну систему макропруденційного регулювання банківського сектору, можна зробити висновок, що жодна з наявних програм, які базуються на контрциклічних принципах, не може гарантувати позитивні результати у протидії кризам. Програми кількісного пом'якшення в різних їх видах приводять до короткочасного стимулювання економічного розвитку та не дають змогу досягти стабільного покращення економічної кон'юнктури. М'яка ж грошова політика може призвести до різноманітних дисбалансів у бюджетному секторі та поступового наростання невизначеності та спекуляцій на фінансових ринках, котре в кінцевому результаті призведе до нових, ще більш потужних кризових явищ. Вихід з програми кількісного пом'якшення та зупинення її стимуляції великими обсягами грошової маси мають бути також прорахованими й обережними. Швидке скорочення програми може привести до значних проблем у реальному секторі, а надто повільне скорочення створить нову фінансову «бульбашку», що наприкінці призведе до кризи у всій фінансовій системі країни. Таким чином, ми вважаємо, що програми кількісного пом'якшення потребують значного доопрацювання та за умов аналізу та урахування всіх недоліків та негативних наслідків розроблення нових, більш ефективних та фінансово безпечних програм на їх основі. Найбільш ефективним є поступовий перехід на нову програму контрциклічного макропруденційного регулювання, розроблену Базельським комітетом, «Базель III», яка є ефективною щодо раціонального накопичення резервних коштів, а також спрямована на ефективне стимулювання сталого економічного розвитку. Застосування цієї програми дасть змогу підвищити рівень грошово-кредитних потреб суб'єктів соціально-економічних відносин в умовах циклічного розвитку фінансового сектору економіки.

В Україні застосування програм контрциклічного регулювання поки що є несвоєчасним, оскільки зараз у фінансовій системі країни відбувається криза, а всі важелі національної грошово-кредитної політики спрямовані перш за все на стабілізацію банківської системи. При цьому важелі контрциклічного регулювання, розроблені Базельським комітетом, наша країна повинна поступово впроваджувати в процесі переходу до фази кредитного пожаття та економічного підйому, а також виходу її з фінансово-економічної кризи.

Список використаних джерел:

1. Kiyotaki N. Credit Cycles / N. Kiyotaki, J. Moore // Journal of Political Economy. – 1997. – № 105 (2). – P. 397.
2. Minsky H. The Financial Instability Hypothesis: An Interpretation of Keynes and An Alternative to “Standard” Theory / N. Minsky // Nebraska Journal of Economics and Business. – 1977. – Vol. 16. – № 1. – P. 5–16.

3. Бураков Д. Управление цикличностью движения кредита : [монография] / Д. Бураков. – М. : Русайнс, 2015. – 288 с.
4. Луняков О. Синхронізація антициклічного буферу капіталу та періодів накопичення фінансових дисбалансів / О. Луняков // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 1. – С. 3–9.
5. Поправка О. Формування контрциклічного регулювання банківської діяльності / О. Поправка // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – 2012. – Вип. 9 (33). – Ч. 4. – С. 321–331.
6. Діяльність банків на кредитному ринку в умовах асиметрії інформації : [монографія] / [Л. Кузнєцова, Я. Андрєєва, Л. Жердецька та ін.] ; за ред. Л. Кузнєцової. – О. : ОНЕУ, 2015. – 289 с.
7. Кузнєцова Л. Теоретико-методологічні засади фінансової діяльності банку : [монографія] / Л. Кузнєцова. – О. : Атлант, 2009. – 324 с.
8. Офіційне інтернет-представництво Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua
9. Азаренкова Г. Вплив політики кількісного пом'якшення на фінансовий ринок / Г. Азаренкова // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 12. – С. 3–9.
10. Федеральна резервна система США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.federalreserve.gov>
11. Причини виникнення LTRO у ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forexaw.com>
12. Офіційний сайт Державної статистики служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

Аннотация. Стаття посвящена проблемам определения и систематизации современных теоретико-методологических основ макропруденциального регулирования банков; доказана необходимость построения эффективного противодействия финансово-экономическим кризисам в условиях финансовой глобализации. В статье исследованы существующие зарубежные и отечественная системы макропруденциального регулирования банковского сектора; проведен анализ существующих систем контрциклического регулирования; выявлены особенности и тенденции развития кредитного цикла, а также его влияние на развитие экономического; предложен постепенный переход на новую программу контрциклического макропруденциального регулирования в Украине.

Ключевые слова: банк, кризис, экономический и кредитный циклы, контрциклическое регулирование, надзор.

Summary. The article is devoted to problems of definition and systematization of modern theoretical and methodological foundations of macro-prudential regulation of banks; the necessity of building effective response to financial crisis in the financial globalization. This article explores current foreign and domestic system of macro-prudential regulation of the banking sector; analysis of existing countercyclical regulation peculiarities and trends of the credit cycle and its impact on economic development; proposed a gradual transition to the new program countercyclical macroprudential regulation in Ukraine.

Key words: bank crisis, economic and credit cycles, countercyclical regulatory, oversight.